HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a treia extinsă)

1 februarie 2017 *

„Răspundere extracontractuală — Articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale — Termen rezonabil de judecare — Împrejurări proprii cauzei — Importanța litigiului — Complexitatea litigiului — Comportamentul părților și survenirea unor incidente procedurale — Lipsa unei perioade de inactivitate nejustificate”

În cauza T-725/14,

Aalberts Industries NV, cu sediul în Utrecht (Țările de Jos), reprezentată de R. Wesseling, și de M. Tuurenhout, avocați,

reclamantă,

împotriva

Uniunii Europene, reprezentată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, reprezentată inițial de A. Placco, ulterior de J. Inghelram și de E. de Beysen, în calitate de agenți,

pârâtă,

susținută de

Comisia Europeană, reprezentată de S. Noë, de P. van Nuffel și de V. Bottka, în calitate de agenți,

intervenientă,

având ca obiect o cerere întemeiată pe articolul 268 TFUE și prin care se urmărește repararea prejudiciului pretins suferit de reclamantă ca urmare a duratei procedurii în fața Tribunalului în cadrul cauzei în care s-a pronunțat Hotărârea din 24 martie 2011, Aalberts Industries și alții/Comisia (T-385/06, EU:T:2011:114),

TRIBUNALUL (Camera a treia extinsă),

compus din domnul S. Papasavvas, președinte, doamna I. Labucka și domnii E. Bieliūnas (raportor), V. Kreuschitz și I. S. Forrester, judecători,

grefier: doamna A. Lamote, administrator,

având în vedere faza scrisă a procedurii și în urma ședinței din 19 iulie 2016,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: neerlandeza.

Hotărâre

Istoricul cauzei

1 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 14 decembrie 2006, reclamanta, Aalberts Industries NV, împreună cu Simplex Armaturen + Fittings GmbH & Co. KG (denumită în continuare „Simplex”) și cu Acquatis France SAS, devenită Comap SA (denumită în continuare „Acquatis”), au introdus o acțiune împotriva Deciziei C(2006) 4180 a Comisiei din 20 septembrie 2006 privind o procedură în temeiul articolului [101 TFUE] și al articolului 53 din Acordul privind SEE (cazul COMP/F-1/38.121 – Fitinguri) [denumită în continuare „Decizia C(2006) 4180”]. În cererea introductivă, aceste societăți au solicitat în esență Tribunalului, cu titlu principal, anularea respectivei decizii sau, în subsidiar, reducerea cuantumului amenzii care le-a fost aplicată prin decizia menționată.

2 Prin Hotărârea din 24 martie 2011, Aalberts Industries și alții/Comisia (T-385/06, EU:T:2011:114), Tribunalul a anulat articolul 1 din Decizia C(2006) 4180 în măsura în care Comisia Europeană a constatat că societățile menționate la punctul 1 de mai sus participaseră la o încălcare a articolului 101 TFUE în perioada cuprinsă între 25 iunie 2003 și 1 aprilie 2004. De asemenea, Tribunalul a anulat articolul 2 litera (a) din decizia respectivă. Prin această dispoziție, Comisia a aplicat reclamantei o amendă în cuantum de 100,80 milioane de euro, în solidar cu filialele sale, Simplex și Acquatis. În sfârșit, Tribunalul a anulat articolul 2 litera (b) punctul 2 din Decizia C(2006) 4180, prin care Simplex și Acquatis au fost ținute responsabile în solidar pentru plata sumei de 2,04 milioane de euro.

3 Prin cererea depusă la 6 iunie 2011, Comisia a declarat recurs împotriva Hotărârii din 24 martie 2011, Aalberts Industries și alții/Comisia (T-385/06, EU:T:2011:114).

4 Prin Hotărârea din 4 iulie 2013, Comisia/Aalberts Industries și alții (C-287/11 P, EU:C:2013:445), Curtea a respins acest recurs.

Procedura și concluziile părților

5 Prin cererea introductivă depusă la grefa Tribunalului la 14 octombrie 2014, reclamanta a introdus prezenta acțiune împotriva Uniunii Europene, reprezentată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene sau de Comisie.

6 Prin acte separate, depuse la grefa Tribunalului la 17 noiembrie 2014 și, respectiv, la 17 decembrie 2014, Comisia și Curtea de Justiție a Uniunii Europene au invocat fiecare o excepție de inadmisibilitate în temeiul articolului 114 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Tribunalului din 2 mai 1991.

7 Prin Ordonanța din 13 februarie 2015, Aalberts Industries/Uniunea Europeană (T-725/14, nepublicată, EU:T:2015:107), Tribunalul, pe de o parte, a respins excepția de inadmisibilitate invocată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene și, pe de altă parte, a respins acțiunea în măsura în care aceasta era îndreptată împotriva Uniunii reprezentate de Comisie.

8 Prin cererea depusă la grefa Curții la 19 martie 2015, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a declarat recurs, înregistrat sub numărul C-132/15 P, împotriva Ordonanței din 13 februarie 2015, Aalberts Industries/Uniunea Europeană (T-725/14, nepublicată, EU:T:2015:107).

9 Prin Ordonanța din 14 aprilie 2015, președintele Camerei a treia a Tribunalului a suspendat, la cererea Curții de Justiție a Uniunii Europene, procedura în prezenta cauză până la pronunțarea deciziei Curții prin care se finalizează judecata în cauza C-132/15 P, Curtea de Justiție/Aalberts Industries.

10 Prin Ordonanța din 18 decembrie 2015, Curtea de Justiție/Aalberts Industries (C-132/15 P, nepublicată, EU:C:2015:858), cauza a fost radiată din registrul Curții.

11 După reluarea procedurii în prezenta cauză, Comisia, prin actul depus la grefa Tribunalului la 15 ianuarie 2016, a formulat o cerere de intervenție în susținerea concluziilor Curții de Justiție a Uniunii Europene.

12 La 16 februarie 2016, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a depus un memoriu în apărare.

13 La 17 februarie 2016, Tribunalul a trimis prezenta cauză Camerei a treia extinse.

14 La 2 martie 2016, Tribunalul a decis că nu este necesar un al doilea schimb de memorii. Pe de altă parte, în cadrul măsurilor de organizare a procedurii prevăzute la articolul 89 din Regulamentul de procedură al Tribunalului, acesta a invitat Curtea de Justiție a Uniunii Europene să indice dacă a solicitat și a obținut permisiunea reclamanților în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 24 martie 2011, Aalberts Industries și alții/Comisia (T-385/06, EU:T:2011:114) (denumită în continuare „cauza T-385/06”), și a Comisiei pentru a putea depune anumite documente care figurează în anexele la memoriul în apărare și care sunt aferente cauzei T-385/06.

15 Prin Ordonanța din 15 martie 2016, Aalberts Industries/Uniunea Europeană (T-725/14, nepublicată, EU:T:2016:208), președintele Camerei a treia extinse a Tribunalului a admis cererea de intervenție formulată de Comisie în susținerea concluziilor Curții de Justiție a Uniunii Europene și a precizat că drepturile Comisiei vor fi cele prevăzute la articolul 116 alineatul (6) din Regulamentul de procedură din 2 mai 1991.

16 La 18 martie 2016, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a răspuns la întrebarea menționată la punctul 14 de mai sus. Aceasta a solicitat Tribunalului să considere, cu titlu principal, că ea nu trebuia să solicite și să obțină permisiunea reclamantei și a Comisiei pentru a putea depune documentele aferente cauzei T-385/06 și, în subsidiar, că respectiva permisiune a fost dată în mod implicit de reclamantă și de Comisie. Cu titlu foarte subsidiar, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a solicitat ca răspunsul său să fie tratat ca o cerere de măsuri de organizare a procedurii prin care se solicită Tribunalului să dispună depunerea în cadrul prezentei acțiuni a documentelor care constituie dosarul cauzei T-385/06 și în special a documentelor anexate la memoriul în apărare.

17 La 4 aprilie 2016, președintele Camerei a treia extinse a Tribunalului a decis, în primul rând, să retragă din dosar documentele care figurau în anexele la memoriul în apărare depus în prezenta cauză și care erau aferente cauzei T-385/06. Această decizie a fost motivată de faptul că, pe de o parte, Curtea de Justiție a Uniunii Europene nu a solicitat și nici nu a obținut permisiunea părților în cauza T-385/06 pentru a putea depune documentele menționate și, pe de altă parte, că ea nu a solicitat accesul la dosarul cauzei amintite în temeiul articolului 38 alineatul (2) din Regulamentul de procedură. În al doilea rând, președintele Camerei a treia extinse a Tribunalului a decis, în temeiul articolului 88 alineatul (3) din Regulamentul de procedură, să invite reclamanta să își exprime poziția cu privire la cererea de măsuri de organizare a procedurii care a fost formulată cu titlu foarte subsidiar de Curtea de Justiție a Uniunii Europene în răspunsul din 18 martie 2016, menționată la punctul 16 de mai sus.

18 La 20 aprilie 2016, reclamanta a solicitat Tribunalului să respingă cererea de măsuri de organizare a procedurii formulată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene.

19 La 11 mai 2016, Tribunalul a constatat că pregătirea judecății și soluționarea prezentei cauze impuneau, având în vedere obiectul acesteia, punerea la dispoziția sa a dosarului cauzei T-385/06. Prin urmare, în cadrul măsurilor de organizare a procedurii prevăzute la articolul 89 din regulamentul de procedură, Tribunalul a decis depunerea la dosarul prezentei cauze a dosarului cauzei T-385/06.

20 La 17 iunie 2016, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a solicitat notificarea dosarului cauzei T-385/06.

21 La 29 iunie 2016, Tribunalul a solicitat reclamantei să depună un document.

22 Pledoariile părților și răspunsurile acestora la întrebările orale adresate de Tribunal au fost ascultate în ședința din 19 iulie 2016.

23 Reclamanta solicită Tribunalului:

— obligarea Uniunii, reprezentată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, la repararea prejudiciului pe care l-a suferit ca urmare a duratei nerezonabile a procedurii în fața Tribunalului, mai precis la plata:

  — unor sume de 1 014 863 de euro pentru prejudiciul material și de 5 040 000 de euro pentru prejudiciul moral sau a unei sume stabilite de Tribunal pe considerente de echitate;

  — dobânzilor compensatorii datorate pentru aceste sume începând de la 13 ianuarie 2010 și până la data pronunțării hotărârii din prezenta acțiune, calculate la cursul stabilit de Banca Centrală Europeană (BCE) pentru principalele sale operațiuni de refinanțare în vigoare în perioada relevantă, majorat cu două puncte procentuale sau cu dobânda stabilită de Tribunal pe considerente de echitate;

— obligarea Uniunii, reprezentată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, la plata cheltuielilor de judecată.

24 Curtea de Justiție a Uniunii Europene, susținută de Comisie, solicită Tribunalului:

— cu titlu principal, respingerea ca neîntemeiată a cererii de despăgubiri;

— în subsidiar, respingerea ca neîntemeiată a cererii de despăgubiri pentru prejudiciul material invocat și acordarea unei despăgubiri reclamantei pentru prejudiciul moral invocat în cuantum de cel mult 5 000 de euro;

— obligarea reclamantei la plata cheltuielilor de judecată.

În drept

25 În temeiul articolului 340 al doilea paragraf TFUE, în materie de răspundere extracontractuală, Uniunea este obligată să repare, în conformitate cu principiile generale comune ordinilor juridice ale statelor membre, prejudiciile cauzate de instituțiile sale sau de agenții săi în exercițiul funcțiunilor lor.

26 Potrivit unei jurisprudențe constante, reiese din articolul 340 al doilea paragraf TFUE că angajarea răspunderii extracontractuale a Uniunii și exercitarea dreptului la repararea prejudiciului suferit depind de îndeplinirea unui ansamblu de condiții, și anume nelegalitatea comportamentului reproșat instituțiilor, caracterul real al prejudiciului și existența unei legături de cauzalitate între acest comportament și prejudiciul invocat (Hotărârea din 29 septembrie 1982, Oleifici Mediterranei/CEE, 26/81, EU:C:1982:318, punctul 16, și Hotărârea din 9 septembrie 2008, FIAMM și alții/Consiliul și Comisia, C-120/06 P și C-121/06 P, EU:C:2008:476, punctul 106).

27 Reclamanta solicită repararea prejudiciului material și a prejudiciului moral pe care le-ar fi suferit ca urmare a unei încălcări a cerințelor legate de respectarea termenului de judecare rezonabil (denumit în continuare „termen rezonabil de judecare”) în cauza T-385/06.

28 În primul rând, ea susține că procedura în cauza T-385/06 a durat patru ani și trei luni și că examinarea acesteia a fost „în pană” mai mult de doi ani și două luni. Reclamanta consideră că Tribunalul nu trebuie să aprecieze care ar fi trebuit să fie termenul rezonabil de judecare în această cauză. Astfel, ea subliniază că este necesar doar ca Tribunalul să aprecieze dacă durata procedurii a fost nerezonabilă întrucât a durat mai mult de trei ani. În această privință, reclamanta precizează că, ținând seama de împrejurările cauzei, termenul de judecare în cauza T-385/06 nu putea depăși trei ani.

29 În al doilea rând, reclamanta arată că, în caz de litigiu asupra existenței unei încălcări a normelor de concurență, cerința fundamentală a securității juridice de care trebuie să beneficieze operatorii economici, precum și obiectivul de a se asigura că pe piața internă nu este denaturată concurența justificau examinarea acțiunii sale cu diligență și într-un termen rezonabil cât mai scurt. Reclamanta susține de asemenea că amenda care i-a fost aplicată prin Decizia C(2006) 4180, în cuantum de peste 100 de milioane de euro, a creat o publicitate negativă care s-a repercutat asupra cursului bursier al acțiunilor sale și asupra aprecierii analiștilor financiari. Ea adaugă că reputația de care se bucura în rândul clienților săi a fost alterată prin Decizia C(2006) 4180, prin care i s-a aplicat în mod eronat o amendă și care a fost anulată în final de Tribunal.

30 În al treilea rând, reclamanta susține că durata procedurii în cauza T-385/06 nu poate fi justificată prin nicio împrejurare proprie acestei cauze. Astfel, durata procedurii nu ar fi justificată de complexitatea cauzei T-385/06. Pe de altă parte, această durată nu s-ar explica prin comportamentul părților, întrucât faza scrisă a procedurii în cauza T-385/06 s-ar fi terminat la 10 luni de la depunerea cererii introductive.

31 Curtea de Justiție a Uniunii Europene contestă respectivele susțineri.

32 În această privință, trebuie subliniat că articolul 47 al doilea paragraf din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene prevede printre altele că „[o]rice persoană are dreptul la un proces echitabil, public și într-un termen rezonabil, în fața unei instanțe judecătorești independente și imparțiale, constituită în prealabil prin lege”.

33 Un asemenea drept, a cărui existență a fost afirmată înainte de intrarea în vigoare a Cartei drepturilor fundamentale în calitate de principiu general al dreptului Uniunii, a fost considerat aplicabil în cadrul unei acțiuni în justiție împotriva unei decizii a Comisiei (a se vedea Hotărârea din 16 iulie 2009, Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland/Comisia, C-385/07 P, EU:C:2009:456, punctul 178 și jurisprudența citată).

34 În speță, este necesar să se constate că, în cauza T-385/06, cererea introductivă a fost transmisă prin fax grefei Tribunalului la 14 decembrie 2006 și că originalul cererii respective a ajuns la grefa amintită la 21 decembrie 2006. Pe de altă parte, cauza T-385/06 s-a finalizat la 24 martie 2011, data pronunțării Hotărârii Aalberts Industries și alții/Comisia (T-385/06, EU:T:2011:114). Prin urmare, durata procedurii în această cauză, care a depășit patru ani și trei luni, este, la prima vedere, foarte lungă.

35 Cu toate acestea, trebuie arătat că caracterul rezonabil al duratei judecății trebuie apreciat în funcție de circumstanțele proprii fiecărei cauze și în special de importanța litigiului pentru persoana interesată, de complexitatea cauzei, precum și de comportamentul reclamantului și de cel al autorităților competente (a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 decembrie 1998, Baustahlgewebe/Comisia, C-185/95 P, EU:C:1998:608, punctul 29, și Hotărârea din 9 septembrie 2008, FIAMM și alții/Consiliul și Comisia, C-120/06 P și C-121/06 P, EU:C:2008:476, punctul 212).

36 S-a precizat de asemenea că comportamentul „părților” și survenirea unor incidente procedurale figurează printre împrejurările de care trebuie să se țină seama în scopul aprecierii caracterului rezonabil al termenului de soluționare (a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 iulie 2009, Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland/Comisia, C-385/07 P, EU:C:2009:456, punctele 181 și 184).

37 Lista criteriilor relevante nu este exhaustivă, iar aprecierea caracterului rezonabil al acestui termen nu necesită o examinare sistematică a împrejurărilor cauzei în raport cu fiecare criteriu atunci când durata procedurii apare ca fiind justificată în raport cu unul dintre acestea. Astfel, complexitatea cauzei sau un comportament dilatoriu al reclamantului poate fi reținut pentru a justifica un termen care este, la prima vedere, prea lung (a se vedea Hotărârea din 16 iulie 2009, Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland/Comisia, C-385/07 P, EU:C:2009:456, punctul 182 și jurisprudența citată).

38 În consecință, caracterul rezonabil al unui termen nu poate fi examinat prin trimiterea la o limită maximă precisă, determinată în mod abstract, ci trebuie apreciat în fiecare caz în parte, în funcție de împrejurările cauzei (Hotărârea din 15 octombrie 2002, Limburgse Vinyl Maatschappij și alții/Comisia, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, C-250/99 P-C-252/99 P și C-254/99 P, EU:C:2002:582, punctul 192, și Hotărârea din 28 februarie 2013, Reexaminare Arango Jaramillo și alții/BEI, C-334/12 RX-II, EU:C:2013:134, punctul 29).

39 În speță, trebuie apreciat, așadar, dacă împrejurările proprii cauzei T-385/06 permit explicarea duratei procedurii în cauza menționată. În acest scop, este necesar să se examineze, în primul rând, importanța litigiului pentru reclamantă, în al doilea rând, complexitatea cauzei T-385/06, în al treilea rând, incidența comportamentului părților și survenirea unor incidente procedurale, în al patrulea rând, existența eventuală a unei perioade de inactivitate nejustificate în examinarea cauzei T-385/06.

Cu privire la importanța cauzei T-385/06 pentru reclamantă

40 Trebuie amintit că, în cazul unui litigiu privind existența unei încălcări a normelor de concurență, cerința fundamentală a securității juridice de care trebuie să beneficieze operatorii economici, precum și obiectivul de a se asigura că pe piața internă nu este denaturată concurența prezintă un interes considerabil nu numai pentru reclamantul însuși și pentru concurenții săi, ci și pentru terți, din cauza numărului mare de persoane vizate și a intereselor financiare aflate în joc (Hotărârea din 16 iulie 2009, Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland/Comisia, C-385/07 P, EU:C:2009:456, punctul 186).

41 În speță, este necesar să se arate că, în Decizia C(2006) 4180, Comisia a constatat că reclamanta a participat la o încălcare unică, complexă și continuă a articolului 101 TFUE, de la 25 iunie 2003 până la 1 aprilie 2004. Prin această decizie, Comisia a aplicat apoi reclamantei o amendă de 100,80 milioane de euro, în solidar cu Acquatis și cu Simplex până la concurența sumei de 55,15 milioane de euro, din cauza faptului că a constituit o unitate economică cu aceste două societăți.

42 În consecință, importanța cauzei T-385/06 era reală pentru reclamantă.

Cu privire la complexitatea cauzei T-385/06

43 În primul rând, trebuie subliniat că acțiunea formulată de reclamantă în cauza T-385/06 impunea o examinare aprofundată a unor fapte și a unor probleme juridice numeroase.

44 În această privință, trebuie precizat mai întâi că, în Decizia C(2006) 4180, Comisia a constatat că aproximativ treizeci de societăți care făceau parte din unsprezece grupuri participaseră la o încălcare unică, complexă și continuă a articolului 101 TFUE și, de la 1 ianuarie 1994, a articolului 53 din Acordul privind Spațiul Economic European (SEE), prin participarea la un ansamblu de acorduri și de practici concertate pe piața fitingurilor din cupru și din aliaj de cupru, care constau în stabilirea prețurilor, în convenirea unor liste de prețuri, a unor reduceri și rabaturi și a unor mecanisme de aplicare a creșterilor de prețuri, în împărțirea piețelor naționale și a clienților și în schimbul de alte informații comerciale. Pe de altă parte, Comisia a aplicat reclamantei o amendă pentru comiterea acestei încălcări între 25 iunie 2003 și 1 aprilie 2004.

45 În continuare, cu ocazia depunerii cererii introductive, reclamanta a justificat în scrisoarea de însoțire lungimea acestei cereri în special prin faptul că Comisia a avut nevoie de 220 de pagini în decizia sa de aplicare a amenzii pentru a descrie și a analiza ansamblul complex al faptelor. Tot în această scrisoare, reclamanta a explicat că, spre deosebire de cea mai mare parte a cauzelor de concurență care fuseseră introduse în aceeași perioadă, ea contestă toate aspectele Deciziei C(2006) 4180.

46 Pe de altă parte, anexele la cererea introductivă cuprindeau mai mult de 750 de pagini, dintre care 220 de pagini care reproduceau Decizia C(2006) 4180. În ceea ce privește Comisia, aceasta a atașat la memoriul în apărare mai mult de 120 de pagini cu anexe. La rândul său, replica era însoțită de mai mult de 160 de pagini cu anexe.

47 În sfârșit, în cauza T-385/06, reclamanta a invocat cinci motive. Primul motiv era întemeiat pe nelegalitatea stabilirii răspunderii pentru încălcare în sarcina reclamantei în calitate de societate-mamă. Al doilea motiv era întemeiat pe inexistența unei încălcări a articolului 101 TFUE. Al treilea motiv era întemeiat pe inexistența participării la o încălcare unică, complexă și continuă. Al patrulea motiv era întemeiat pe încălcarea articolului 23 alineatul (2) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele [101] și [102 TFUE] (JO 2003, L 1, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 167) și a Liniilor directoare privind metoda de stabilire a amenzilor aplicate în temeiul articolului 15 alineatul (2) din Regulamentul nr. 17 și al articolului 65 alineatul (5) [CO] (JO 1998, C 9, p. 3, Ediție specială, 08/vol. 3, p. 69). Al cincilea motiv era întemeiat pe încălcarea principiului bunei administrări și a articolului 2 din Regulamentul nr. 1/2003, pentru motivul că Comisia ar fi încălcat principiul egalității armelor.

48 Prin urmare, acțiunea formulată în cauza T-385/06 impunea o examinare aprofundată a unor fapte complexe, numeroase și în parte anterioare perioadei în care a avut loc încălcarea reținută împotriva reclamantei în Decizia C(2006) 4180. Pe de altă parte, unele dintre motivele invocate în această cauză ridicau probleme juridice delicate, legate în special de noțiunea de încălcare unică, complexă și continuă.

49 În al doilea rând, trebuie subliniat că, având în vedere cererile formulate și motivele invocate în cauza T-385/06, aceasta din urmă avea legături cu alte nouă acțiuni care au fost introduse împotriva Deciziei C(2006) 4180 în decembrie 2006, în mai multe limbi de procedură.

50 Astfel, în cauza T-385/06 și în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 24 martie 2011, IMI și alții/Comisia (T-378/06, nepublicată, EU:T:2011:109), Acquatis și Simplex au solicitat anularea articolului 2 litera (b) punctul 2 din Decizia C(2006) 4180, prin care li s-a aplicat, în solidar, o amendă de 2,04 milioane de euro. Această împrejurare a determinat Comisia să invoce o excepție de litispendență în fiecare dintre cauzele respective. Excepția a fost admisă de Tribunal, iar cererea de anulare a articolului 2 litera (b) punctul 2 din Decizia C(2006) 4180 a fost declarată inadmisibilă prin Hotărârea din 24 martie 2011, IMI și alții/Comisia (T-378/06, nepublicată, EU:T:2011:109). În schimb, Tribunalul a anulat articolul 2 litera (b) punctul 2 din Decizia C(2006) 4180 prin Hotărârea din 24 martie 2011, Aalberts Industries și alții/Comisia (T-385/06, EU:T:2011:114).

51 În plus, în cadrul celui de al patrulea motiv în cauza T-385/06, consacrat cuantumului amenzii, reclamanta a invocat o eroare de calcul care avea legătură cu acțiunea formulată în cauza în care s-a pronunțat Hotărârea din 24 martie 2011, IMI și alții/Comisia (T-378/06, nepublicată, EU:T:2011:109). Astfel, reclamanta reproșa Comisiei că a imputat societăților Acquatis și Simplex de două ori caracterul foarte grav al încălcării, ceea ce ar fi rezultat din articolul 2 literele (a) și (b) din Decizia C(2006) 4180.

52 Pe de altă parte, tot în cadrul celui de al patrulea motiv, consacrat cuantumului amenzii, reclamanta a invocat o încălcare a principiului egalității de tratament în ceea ce privește stabilirea dimensiunii pieței geografice relevante, o încălcare a principiului egalității de tratament și a obligației de motivare cu

ocazia clasificării părților la înțelegere în trei categorii întemeiate pe cotele lor de piață respective și o încălcare a principiului proporționalității cu ocazia aprecierii cotelor de piață pe care ele le dețineau. Aceste chestiuni prezentau, așadar, legături foarte strânse cu situația pe piață a celorlalți destinatari ai Deciziei C(2006) 4180 și, prin urmare, cu cele nouă alte acțiuni formulate împotriva deciziei menționate. De altfel, în cadrul unei măsuri de organizare a procedurii adoptate în cauza T-385/06 și legată de argumentația prezentată de reclamantă în cadrul celui de al patrulea motiv, Comisia a fost invitată, în noiembrie 2009, să depună o versiune neconfidențială a unui tabel care figura în anexa la Decizia C(2006) 4180, precum și datele pe care s-a întemeiat pentru a întocmi acest tabel.

53 În sfârșit, în cadrul celui de al cincilea motiv, reclamanta a invocat lipsa de obiectivitate și de imparțialitate a Comisiei, precum și o răsturnare a sarcinii probei în ceea ce privește declarațiile solicitanților de clemență.

54 Așadar, soluționarea cauzei T-385/06 prezenta o complexitate certă, pentru motivul că impunea o examinare paralelă a alte nouă acțiuni formulate, în mai multe limbi de procedură, împotriva Deciziei C(2006) 4180.

55 În consecință, cauza T-385/06 prezenta un grad de complexitate ridicat având în vedere aspectele de fapt și de drept ale acțiunii formulate în această cauză și având în vedere numărul de acțiuni paralele care au fost formulate împotriva Deciziei C(2006) 4180.

Cu privire la comportamentul părților și la incidentele procedurale survenite în cauza T-385/06

56 Pe de o parte, trebuie subliniat că cererea introductivă depusă la 14 decembrie 2006 de reclamantă în cauza T-385/06 cuprindea 75 de pagini.

57 Or, Tribunalul a invitat-o pe reclamantă să prezinte o versiune prescurtată a versiunii inițiale a cererii introductive pentru motivul că aceasta din urmă depășea numărul de pagini prevăzute de Instrucțiunile practice pentru părți din 14 martie 2002 ale Tribunalului (JO 2002, L 87, p. 48, denumite în continuare „Instrucțiunile practice pentru părți”), și anume 50 de pagini.

58 În acest sens, abia la 13 februarie 2007 reclamanta a depus o versiune prescurtată a cererii inițiale și această versiune prescurtată a fost notificată Comisiei. Pe de altă parte, respectiva versiune prescurtată era însoțită de o scrisoare în care reclamanta preciza că numărul de pagini al versiunii prescurtate, și anume 65 de pagini, depășea din nou limita de 50 de pagini stabilită prin Instrucțiunile practice pentru părți.

59 Pe de altă parte, în ceea ce privește comportamentul Comisiei, trebuie arătat că, după ce a fost respinsă cererea sa de prelungire a termenului, această instituție a depus, la 3 mai 2007, memoriul în apărare, care cuprindea 66 de pagini. În scrisoarea de însoțire a memoriului în apărare, Comisia a precizat că lungimea respectivului memoriu era consecința lungimii cererii introductive.

60 Trebuie arătat de asemenea că, prin scrisoarea din 3 iulie 2007, Comisia a solicitat Tribunalului prelungirea termenului pentru depunerea duplicii, stabilit inițial la 10 august 2007, până la 28 septembrie 2007. Această cerere a fost motivată de considerentele următoare. În primul rând, Comisia a amintit că cauza T-385/06 făcea parte dintr-un grup de zece acțiuni formulate împotriva Deciziei C(2006) 4180 în trei limbi diferite, ceea ce ar fi necesitat o muncă de coordonare. În al doilea rând, în cinci dintre cele zece cauze în discuție, reclamanții au solicitat și au obținut o prelungire a termenului pentru depunerea replicii, ceea ce a avut două consecințe: la 3 iulie 2007, doar cinci replici fuseseră transmise Comisiei, iar termenul pentru depunerea duplicii în cauzele ce au făcut obiectul unei prelungiri ar fi expirat în august sau în septembrie 2007. În al treilea rând, Comisia a invocat necesitatea asigurării coerenței duplicilor sale. În al patrulea rând, Comisia a subliniat că Tribunalul îi acordase deja o prelungire de termen în patru cauze conexe.

61 Drept urmare, prin scrisorile din 10 iulie 2007, grefierul Tribunalului a informat părțile că, prin decizia președintelui de cameră, termenul pentru depunerea dupliciia fost prelungit până la 28 septembrie 2007. Comisia a depus apoi o duplică la 27 septembrie 2007, în limba de procedură. În scrisoarea de însoțire, Comisia a precizat că numărul de pagini al duplicii depășea puțin lungimea stabilită prin Instrucțiunile practice pentru părți, ceea ce ar fi fost cauzat în principal de lungimea replicii și de inexactitățile cuprinse în aceasta din urmă.

62 Rezultă din cele ce precedă că, în cauza T-385/06, comportamentul părților a contribuit la durata totală a procedurii.

Cu privire la pretinsa existență a unei perioade de inactivitate nejustificate în cauza T-385/06

63 În primul rând, este necesar să se arate că, în cauza T-385/06, o durată de doi ani și o lună, adică 25 de luni, s-a scurs între, pe de o parte, finalizarea fazei scrise a procedurii cu depunerea, la 27 septembrie 2007, a duplicii Comisiei și, pe de altă parte, deschiderea fazei orale a procedurii, la 28 octombrie 2009.

64 În această perioadă s-a procedat în special la sinteza argumentelor părților, la pregătirea cauzelor pentru judecată, la o analiză în fapt și în drept a litigiilor și la pregătirea fazei orale a procedurii.

65 Pe de altă parte, trebuie amintit că cauza T-385/06 privea o acțiune formulată împotriva unei decizii a Comisiei referitoare la o procedură de aplicare a articolului 101 TFUE.

66 Or, acțiunile care privesc aplicarea dreptului concurenței de către Comisie, precum acțiunea formulată în cauza T-385/06, prezintă un grad de complexitate mai mare în raport cu alte tipuri de cauze, ținând seama printre altele de lungimea deciziei atacate, de volumul dosarului și de necesitatea efectuării unei aprecieri detaliate a unor fapte numeroase și complexe, adesea întinse în timp și în spațiu.

67 Prin urmare, o durată de 15 luni între finalizarea fazei scrise a procedurii și deschiderea fazei orale a procedurii constituie în principiu o durată adecvată pentru examinarea cauzelor care privesc aplicarea dreptului concurenței, precum cauza T-385/06.

68 În plus, este necesar să se țină seama de împrejurarea că au fost formulate mai multe acțiuni împotriva Deciziei C(2006) 4180.

69 Astfel, acțiunile formulate împotriva aceleiași decizii adoptate de Comisie în temeiul dreptului concurenței al Uniunii necesită în principiu o examinare paralelă, inclusiv în cazul în care aceste acțiuni nu sunt conexate. Această examinare paralelă este justificată în special de conexitatea acțiunilor menționate, precum și de necesitatea asigurării unei coerențe în analiza acestora și în răspunsul care trebuie dat.

70 În consecință, examinarea paralelă a unor cauze conexe poate justifica o prelungire cu o durată de o lună pentru fiecare cauză conexă suplimentară a perioadei cuprinse între finalizarea fazei scrise a procedurii și deschiderea fazei orale a procedurii.

71 În speță au fost formulate zece acțiuni împotriva Deciziei C(2006) 4180, în trei limbi de procedură diferite.

72 În aceste condiții, examinarea celorlalte nouă cauze referitoare la acțiunile formulate împotriva Deciziei C(2006) 4180 a justificat o prelungire a procedurii cu nouă luni în cauza T-385/06.

73 În consecință, este necesar să se constate că o durată de 24 de luni (15 luni plus 9 luni) între finalizarea fazei scrise a procedurii și deschiderea fazei orale a procedurii era în principiu adecvată pentru examinarea cauzei T-385/06.

74 În sfârșit, trebuie arătat că, după cum reiese din cuprinsul punctelor 43-48 de mai sus, prin acțiunea formulată în cauza T-385/06 se contestau toate aspectele Deciziei C(2006) 4180 care o priveau pe reclamantă și se invocau probleme de fapt și de drept complexe care au trebuit să fie analizate în integralitatea lor anterior deschiderii fazei orale a procedurii. Pe de altă parte, memoriile depuse de părți erau deosebit de lungi și erau însoțite de anexe voluminoase, care au trebuit să facă obiectul unei examinări aprofundate și al unei verificări înainte de a deschide faza orală a procedurii, în special pentru aprecierea valorii lor probante și pentru clarificarea deplină a faptelor în discuție. În plus, după cum reiese din cuprinsul punctelor 49-54 de mai sus, exista o legătură strânsă de conexitate între cauza T-385/06 și alte nouă acțiuni formulate în mai multe limbi diferite împotriva deciziei menționate. De asemenea, Comisia a avut nevoie de un termen relativ lung pentru a depune o versiune a duplicii în limba de lucru a Curții de Justiție a Uniunii Europene.

75 Astfel, aceste împrejurări obiective permit justificarea prelungirii, cu o durată minimă de o lună, a perioadei cuprinse între finalizarea fazei scrise a procedurii și deschiderea fazei orale a procedurii în cauza T-385/06.

76 În consecință, este necesar să se considere că în termenul de 25 de luni care s-a scurs între finalizarea fazei scrise a procedurii și deschiderea fazei orale a procedurii în cauza T-385/06 nu există nicio perioadă de inactivitate nejustificată în examinarea cauzei menționate.

77 În al doilea rând, reclamanta nu invocă existența unui termen de judecare nejustificat, pe de o parte, între data depunerii cererii introductive și data depunerii duplicii și, pe de altă parte, între deschiderea fazei orale a procedurii și pronunțarea Hotărârii din 24 martie 2011, Aalberts Industries și alții/Comisia (T-385/06, EU:T:2011:114).

78 În orice caz, trebuie subliniat, *primo*, că durata care a separat depunerea cererii introductive de depunerea duplicii este justificată de comportamentul părților, precum și de complexitatea cauzei T-385/06. *Secundo*, durata care a separat deschiderea fazei orale a procedurii de pronunțarea Hotărârii din 24 martie 2011, Aalberts Industries și alții/Comisia (T-385/06, EU:T:2011:114), se explică de asemenea prin complexitatea factuală și juridică a acestei cauze.

79 Rezultă că durata totală a procedurii în cauza T-385/06 este justificată în considerarea împrejurărilor proprii cauzei menționate și în special a complexității factuale și juridice a acesteia, a comportamentului părților și a lipsei unei perioade de inactivitate neexplicate în cursul fiecărei faze a procedurii în respectiva cauză.

80 Ținând seama de ansamblul celor ce precedă, trebuie înlăturată existența unei încălcări a articolului 47 al doilea paragraf din Carta drepturilor fundamentale în cauza T-385/06, mai precis a unei încălcări a termenului rezonabil de judecare în această cauză.

81 Or, potrivit unei jurisprudențe constante, în cazul în care una dintre condițiile privind angajarea răspunderii extracontractuale a Uniunii nu este îndeplinită, acțiunea trebuie respinsă în întregime, fără a fi necesară examinarea celorlalte condiții ale răspunderii menționate (Hotărârea din 14 octombrie 1999, Atlanta/Comunitatea Europeană, C-104/97 P, EU:C:1999:498, punctul 65; a se vedea de asemenea în acest sens Hotărârea din 15 septembrie 1994, KYDEP/Consiliul și Comisia, C-146/91, EU:C:1994:329, punctul 81).

82 Așadar, acțiunea trebuie respinsă în întregime.

Cu privire la cheltuielile de judecată

83 Potrivit articolului 134 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată.

84 Prin Ordonanța din 13 februarie 2015, Aalberts Industries/Uniunea Europeană (T-725/14, nepublicată, EU:T:2015:107), a fost respinsă excepția de inadmisibilitate invocată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene și, în această privință, s-a dispus soluționarea cererii privind cheltuielile de judecată odată cu fondul. Prin urmare, se impune ca Uniunea, reprezentată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, să fie obligată să suporte, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, pe cele efectuate de reclamantă în ceea ce privește excepția de inadmisibilitate care a fost invocată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene și în urma căreia a fost dată Ordonanța din 13 februarie 2015, Aalberts Industries/Uniunea Europeană (T-725/14, nepublicată, EU:T:2015:107).

85 În schimb, întrucât reclamanta a căzut în pretenții în ceea ce privește toate concluziile referitoare la fond, se impune obligarea sa la suportarea propriilor cheltuieli de judecată, precum și a celor efectuate de Uniune, reprezentată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, conform concluziilor acesteia.

86 Potrivit articolului 138 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, statele membre și instituțiile care au intervenit în litigiu suportă propriile cheltuieli de judecată. Prin urmare, trebuie să se decidă că Comisia suportă propriile cheltuieli de judecată.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a treia extinsă)

declară și hotărăște:

1) Respinge acțiunea.

2) Obligă Uniunea Europeană, reprezentată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, să suporte, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, pe cele efectuate de Aalberts Industries NV în ceea ce privește excepția de inadmisibilitate care a fost invocată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene și în urma căreia a fost dată Ordonanța din 13 februarie 2015, Aalberts Industries/Uniunea Europeană (T-725/14, nepublicată, EU:T:2015:107).

3) Obligă Aalberts Industries să suporte, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, pe cele efectuate de Uniune, reprezentată de Curtea de Justiție a Uniunii Europene, și care sunt aferente acțiunii în care s-a pronunțat prezenta hotărâre.

4) Comisia Europeană suportă propriile cheltuieli de judecată.

Papasavvas Labucka Bieliūnas

Kreuschitz Forrester

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 1 februarie 2017.

Semnături